

פרשת תשא – פרה: וישלך את הלוחות – למה לשבור?

1. **שמות לב, יט:** ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחולות, ויחר אף משה וישלך מידיו את הלוחות וישבר אותם תחת ההר. **ספורנו:** כשראה שהיו שמחים בקלקול שעשו ... בזה התקצף ונואש שיוכל לתקן המעוות, באופן שיחזרו לתמותם ויהיו ראויים לאותם הלוחות.

רבנו בחיי לב, טז: יש לתמוה על משה עבד ה' נאמן ביתו, איך ערב ליבו לשבור הלוחות שהיו מכתב אלוקים, ואם ישראל חטאו ולא היו ראויים אל התורה, היה לו להחזיר התורה לאכסניה שלה ולשאל מאת הקב"ה מה יעשה בה! אילו מלך בשר ודם שולח מכתב חתום ביד עבדו נאמן ביתו לשרי המלכות והם אינם רוצים לקבלו, ראוי העבד הנאמן להחזירו אל המלך ולא שיהג בו ביזיון ויקרענו!.

דברים לד: ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ה' פנים אל פנים ... ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל. **רש"י:** לעיני כל ישראל – שנשאו ליבו לשבור הלוחות לעיניהם, שנאמר ואשברם לעיניכם, והסכימה דעת הקב"ה לדעתו, שנאמר: אשר שברת - **יישר כוחך ששברת.**

2. **מגילה כט:** מקדימים לקרות פרשת שקלים בשבת שלפני ר"ח אדר ... שבת שנייה זכור, שבת שלישית פרה אדומה, שבת רביעית החודש הזה לכם. **רש"י:** בשלישית פרה אדומה, להזהיר את ישראל להיטהר כדי שיעשו פסחיהם בטהרה. ברביעית החודש הזה לכם, ששם פרשת הפסח. **תנחומא חוקת ח:** מפני מה כל הקרבנות באים זכרים ופרה אדומה נקבה? ... משל לבן שפחה שטינף פלטיין של מלך, אמר המלך: תבוא אימו ותקנח הצואה. כך אמר הקב"ה: תבוא פרה ותכפר על העגל.

3. **אברבנאל:** לא שיבר אותם בהר כשנודע לו עוון העגל, אלא שיברם **במחנה**, לפי שאם לא היו רואים את הלוחות ומעשה ה' כי נורא בהם, לא היה להם יגון ואנחה על שברתם, כי יותר תתפעל הנפש ממה שיראה בעיניו ממה שישמע מפי המגידיים. ולכך הביאם להראותם ולשברם בעיניהם.

רמב"ם הלכות ת"ת ד, ה: הרב שלמד ולא הבינו התלמידים, לא יכעס עליהם, אלא חוזר ושונה הדבר אפילו כמה פעמים ... אבל אם ניכר שהם מתרשלים בדברי תורה ומתרפים עליהן ולפיכך לא הבינו, **חייב לרגוז עליהן ולהכלימן בדברים** כדי לחדדם. וכענין זה אמרו חכמים: זרוק מרה בתלמידים.

ליקוטי שיחות טו/125: לפעמים נמצא אדם בשפל מדרגה, ששום עניין רוחני אינו פועל בו מחמת גסותו וחומריותו, ובמצב הזה צריכה להיות 'נזיפה' שתפעל בו שבירה בכל מהותו. דוגמא לכך הוא הסיפור (תענית כ) אודות רבי אליעזר בן רבי שמעון, שנזדמן לו אדם אחד שהיה מכוער ביותר. אמר רבי אלעזר: ריקה, כמה מכוער אותו האיש? האם כל בני עירך מכוערים כך? אמר לו: לך ואמור לאומן שעשאני, כמה מכוער כלי זה שעשית. ירד רבי אלעזר מהחמור וביקש ממנו מחילה.

והביאור בזה: עם המילים 'ריקה ומכוער', התכוון רבי אלעזר לריקנות וכיעור במובן הרוחני, לא היה אפשר לפעול עליו דבר חוץ מעל ידי ביטוש וביטול. ואכן לאחר שאותו אדם הגיב עם הכרת 'האומן שעשה אותו' והרגיש בתכלית בריאתו הרוחנית, מיד ביקש רבי אלעזר את סליחתו.

4. **תנא דבי אליהו רבה יד:** שני דברים ישנם בעולם ... תורה וישראל, אבל איני יודע איזה מהם קודם? אמרתי לו: בני, דרכן של בני אדם לומר 'התורה קדמה' ... אבל אני אומר [אליהו הנביא]: 'ישראל קדמו' ... הרי כשהוא אומר 'צו את בני ישראל, דבר אל בני ישראל', אומר אני ישראל קדמו ... משל למה הדבר דומה? למלך שיש לו בנים ... ויש לו עבד זקן שהוא מלמד את בניו דרכים נאים. **שמות רבה מז, ט:** כל התורה שנתת לי... צו את בני ישראל ... אם הם כלים, **מה אני עושה בתורתך.**

ליקוטי שיחות לד/223: ב'גמרה של תורה', סיומה וחותרמה של התורה כולה, מדגישים בתיבות 'לעיני כל ישראל' - שנשאו ליבו לשבור הלוחות לעיניהם, לומר לך שתכליתה של התורה הוא: צו את בני ישראל. **הערה 46:** וכן הוא **בפתיחת התורה**, 'בראשית' פירש רש"י: בשביל ישראל שנקראו ראשית.